

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันทุกประเทศล้วนมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย มีความเจริญทางด้านเทคโนโลยี การนำระบบสื่อสารโทรคมนาคม เทคนิคที่ทันสมัย การติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสาร ข้อมูล ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม จากการศึกษาที่ประเทศไทยก้าวขึ้นสู่ระบบความเป็นสากลทางกระบวนการพัฒนาไปสู่ภาวะโลกไร้พรมแดน ยุคโลกาภิวัตน์ทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่สะดวก สบายมากขึ้น ชีวิตเป็นความทันสมัย ทั้งความคิด ความเชื่อ ค่านิยม วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงจากเดิม เป็นสากลนิยมมากขึ้นผลกระทบต่อประเทศไทยและสังคมไทย ล้วนมาจากการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ภาคอุตสาหกรรมให้ความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจสังคม ทั้งนี้ การเพิ่มผลผลิตความสะดวกสบายจากการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้แทนแรงงานมนุษย์เพื่อความเจริญความทันสมัย สาเหตุมาจากการรับเอาวัฒนธรรมทางตะวันตกเข้ามาใช้ในวิถีประจำวัน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีแนวโน้มให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าด้านจิตใจ เกิดการแก่งแย่งกันเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง เห็นแก่ตัว ขาดจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมเกิดการขัดแย้ง ในสังคมนับวันจะมีมากขึ้นเป็นลำดับ เป็นสาเหตุปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่างๆ มากมาย เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาการอพยพย้ายถิ่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความไม่เป็นธรรมในสังคม ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ส่งผลกระทบต่อบุคคลและสังคม ในการที่จะใช้ชีวิตร่วมกัน คนในสังคมต้องคืนรนต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของครอบครัวมากขึ้น ผลกระทบเหล่านี้ไม่ใช่หน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่ง หรือว่าเป็นหน้าที่ของรัฐบาลเท่านั้นที่จะต้องทำการปรับปรุงแก้ไข หากแต่เป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องร่วมมือกัน และมีจิตสำนึกรับผิดชอบร่วมกัน (บุญธรรม จิตไชยสง, 2541, หน้า 65-66)

จากการที่นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นประชากรที่เป็นวัยแรงงานที่อพยพย้ายถิ่นมาจากต่างจังหวัด เพื่อมาทำงานในจังหวัดสมุทรปราการ การดำเนินชีวิตอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อม ที่ประกอบไปด้วย โรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่จำนวนมาก สภาพสังคมที่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจเพื่อรองรับสนามบินสุวรรณภูมิของจังหวัดสมุทรปราการทำให้วิถีชีวิตของ

ประชาชนเปลี่ยนแปลงไปทั้งในทางบวกและลบ หากมีปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นปัญหาเหล่านั้นมีพัฒนาการและควรได้รับการแก้ไขอย่างไรเป็นบริบทสำคัญส่วนหนึ่งในการที่ต้องแสวงหาความร่วมมือในพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ที่เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ สังคม ส่งผลต่อการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนถาวร ปัจจุบันปัญหาของสังคมไทยกำลังเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของสังคมโลก อิทธิพลของการสื่อสารสนเทศ เทคโนโลยี ซึ่งจะต้องมีการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างระบบทางเศรษฐกิจ สังคมการเมืองและการปกครอง ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างของประชากรได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต ความคิด การกระทำ จิตสำนึก ตลอดจนภาวะความเป็นอยู่ของประชาชนในทุกระดับชั้น แนวทางการพัฒนาจึงกำหนดให้ความสำคัญกับการปรับกลไก โดยเน้นระบบการบริหารงานที่โปร่งใส และการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและชุมชน การอนุรักษ์ฟื้นฟูและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการบังคับใช้กฎหมายในการกำกับ ควบคุม และตรวจสอบ การสร้างจิตสำนึกให้คนไทยตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และให้มีการจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545, หน้า 63-66)

ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในจังหวัดสมุทรปราการ มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาสาเหตุ จากการศึกษา ค้นคว้าของนักวิจัยหลายท่าน ในเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม แท้จริงแล้วมีข้อบกพร่อง เกิดจากการไม่มีระเบียบวินัย ขาดการกล่อมเกล่า ปลูกฝังจากหลากหลายสถาบัน การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับของสังคม มีข้อจำกัดในการจัดการ ควบคุม ลงโทษ หรือแก้ไขมิให้คนที่ผิดเข้ามามีบทบาท ตักดวงผลประโยชน์ส่วนตน ขาดจิตสำนึกการมีส่วนร่วมในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สังคมไทยมีแนวปฏิบัติอันเป็นวัฒนธรรม จารีต ขนบธรรมเนียม ประเพณีแต่ดั้งเดิมของเราก่อนไทย มีการยึดหยุ่นต่อการแก้ไขปัญหาลักษณะนี้มากกว่าที่จะเคร่งครัดในกฎ กติกา มารยาททางสังคม มักคิดถึงแต่ประโยชน์ส่วนตน พวกพ้องมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม เป็นปัจจัยมูลเหตุสำคัญของสาเหตุต่างๆ ที่เกิดขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548, หน้า 31)

ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นกระบวนการทางสังคมที่สำคัญอย่างยิ่งความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องถึงการมีระเบียบวินัย ความประพฤติ ปฏิบัติโดยตระหนักถึงความรู้ ความเข้าใจและมีคุณธรรม การกล่อมเกล่าทางสังคม ด้านจิตใจที่มีความรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติ เป็นหัวใจสำคัญของสังคมสมัยปัจจุบัน ความถูกต้องต้องมาก่อน ความตระหนักถึงวิถี การกระทำ และทำการอย่างมีเหตุผล ความเห็นแก่ตัวจะถูกกำจัด หรือจัดการด้วยกฎระเบียบของสังคม แต่สำคัญอย่างยิ่งคือ ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นคุณสมบัติ บังชี้ถึงการพัฒนาจิตใจ จำเป็นต้อง

ปลูกฝัง ถือนปฏิบัติโดยไม่ต้องบังคับ แต่ถูกกล่อมเกลามาตั้งแต่เกิดภายในครอบครัว เพื่อน สถาบัน ศาสนา วัฒนธรรม ศิลธรรมและจริยธรรม สถาบันการศึกษา องค์กร ฯลฯ เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศในภาวะปัจจุบัน (ลิขิต ชีรเวทิน, 2548, หน้า 74)

ถึงแม้ในสภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมานั้น จะสามารถทำให้มาตรฐานในการดำรงชีวิตของประชาชนดีขึ้น มีความเจริญเติบโตทางวัตถุที่เป็นรูปธรรมและทันสมัย มีความสะดวกสบายในการติดต่อสื่อสารและการคมนาคม รวมทั้งชุมชน และประชาชนได้มีบทบาทในการพัฒนาการบริหารในการจัดการท้องถิ่นด้วยตนเอง พร้อมกับได้มีนโยบาย แนวทางในการช่วยเหลือสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ด้อยโอกาสที่ดีขึ้น รวมทั้งประชาชนมีสิทธิเสรีภาพการแสดงออกในการคุ้มครองภัยภายใต้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2542 อันจะเป็นที่ยอมรับจากนานาชาติแล้วก็ตาม ในเชิงลบแล้ว กลับจะทำให้เกิดกระแสวัตถุนิยมกับการบริโภคนิยมมากขึ้น และเริ่มนำเอาวัฒนธรรมต่างชาติที่ไม่เหมาะสมมาใช้ จนทำให้วัฒนธรรมค่านิยมที่ดี ซึ่งเป็นหลักธรรมทางศาสนาและเอกลักษณ์ในความเป็นไทย รวมถึงวิถีชีวิตของคนไทยนั้นเปลี่ยนไปด้วยแบบต่างคนต่างอยู่ ขาดความเอื้ออาทรต่อกัน โดยจะคำนึงถึงแต่ประโยชน์ส่วนตัว ทำให้ขาดจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม (ปานชัย บวรรัตนปราชญ์, 2550)

หน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมข้อหนึ่ง คือการมีความรับผิดชอบต่อสังคม คำถามตามมาว่าขอบเขตของความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้คนนั้น ควรจะมีถึงระดับไหนถึงเรียกว่า เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสังคม ควรจะใช้อะไรเป็นเกณฑ์ในการกำหนดขอบเขตของความรับผิดชอบต่อสังคม การศึกษาหาปัจจัยในการศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้เหมาะสมกับความรุนแรงของสถานการณ์ของปัญหาในสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น ปัญหาในหนังสือพิมพ์ทุกวันที่มีข่าวเกี่ยวกับความไม่รับผิดชอบต่อสังคม ในฐานะผู้เป็นส่วนหนึ่งของสังคม จะต้องชวนขวนขวายหาความรู้ ความเข้าใจ รวบรวมข้อมูลต่างๆ ทั้งระลึกเสมอว่า ตนเองมีศักยภาพที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม รวมถึงทรัพยากรที่มีอยู่ในโลกอย่างจำกัด ลดการใช้ผลิตภัณฑ์จากสารเคมี มีแนวคิด ตลอดจนตอบสนองต่อนโยบายของการพัฒนาประเทศให้สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงตามความต้องการของสังคมให้ได้ (กนก จันทร์ขจร, 2543, หน้า 310)

ผลการศึกษาสภาพของปัญหาดังกล่าว ความรับผิดชอบต่อสังคมมีความสำคัญอย่างมาก และงานวิจัยส่วนใหญ่ ไม่ได้ศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในจังหวัดสมุทรปราการ โดยตรงทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาหา ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในจังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาในครั้งนี้ มีส่วนที่จะส่งผลทำให้นักศึกษาการศึกษา

นอกโรงเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในจังหวัดสมุทรปราการ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถจะ
ได้ผลผลิตและใช้เป็นข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณานำไปปรับเปลี่ยนพฤติกรรม พิจารณาหา
แนวทางในการดำเนินการเพื่อปลูกฝังและพัฒนาต่อสังคมส่วนรวมสู่นาคตอย่างมีศักยภาพต่อไป
ส่งผล และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมยุคใหม่อย่างมีความสุขอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในจังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในจังหวัดสมุทรปราการ ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาการศึกษานอก
โรงเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อให้การวิจัยนี้เป็นไปตาม
วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร (population)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพ ในจังหวัดสมุทรปราการ รวมจำนวน 388 คน

2. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปร (variables)

2.1 ตัวแปรต้น (independent variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา
ภูมิลำเนา สถานภาพ รายได้ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน

2.2 ตัวแปรตาม (dependent variables) คือ ความรับผิดชอบต่อสังคม (social
responsibility) ของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ในจังหวัดสมุทรปราการ 4 ด้าน ได้แก่

2.2.1 ความรับผิดชอบต่อหน้าที่พลเมือง

2.2.2 ความรับผิดชอบต่อครอบครัว

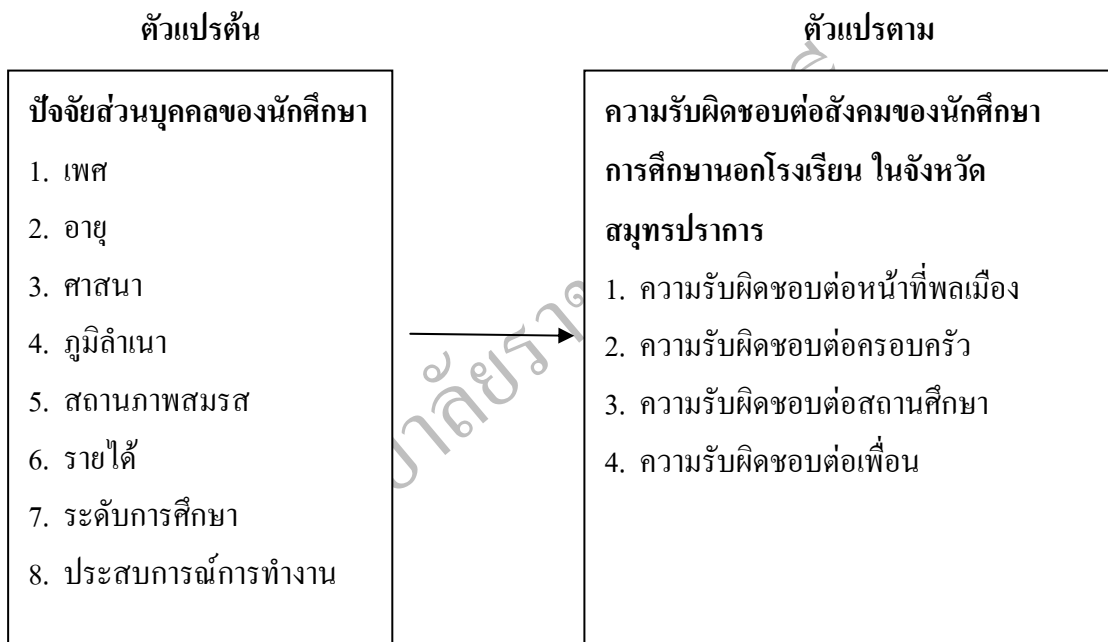
2.2.3 ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา

2.2.4 ความรับผิดชอบต่อเพื่อน

3. ขอบเขตด้านเวลา

นักศึกษากการศึกษานอกโรงเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในจังหวัดสมุทรปราการ ที่ลงทะเบียนเรียนกับศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมือง และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบางพลี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 388 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย



ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ความรับผิดชอบต่อสังคม** หมายถึง การรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีต่อส่วนรวม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ และสร้างความเจริญให้กับชุมชนและสังคม ตามกฎระเบียบของสังคม เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม ของนักศึกษากการศึกษานอกโรงเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในจังหวัดสมุทรปราการ

1.1 ความรับผิดชอบต่อน้ำที่พลเมือง หมายถึง การประพฤติ ปฏิบัติตนตาม กฎหมาย การปฏิบัติหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกของสังคม การมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อ ส่วนรวม ช่วยเหลือผู้อื่นในสังคม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคมที่ตนอาศัยอยู่

1.2 ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การมีความสำนึก ความรู้สึกตัว มีความ ตระหนัก ความมีจิตสำนึกในบทบาทหน้าที่ของตนในครอบครัว

1.3 ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา หมายถึง การปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของ สถานศึกษา การร่วมกันแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ให้มีความสำคัญกับสถานศึกษา โดยการสละเวลา ส่วนหนึ่ง เพื่อกิจกรรมนั้นๆ ให้บรรลุผลเพื่อประโยชน์ต่อสังคม

1.4 ความรับผิดชอบต่อเพื่อน หมายถึง การควบคุมการกระทำของตนให้อยู่ใน ขอบเขตที่สังคมยอมรับ โดยไม่ทำความเดือดร้อนรำคาญใจให้กับผู้อื่น และไม่เอาเปรียบเพื่อน ช่วยเหลือเพื่อความถูกต้อง

2. การศึกษานอกโรงเรียน หมายถึง การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลัก ดังนี้

2.1 เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน

2.2 ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2.3 การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ที่มุ่งเน้นให้ ผู้เรียนได้ศึกษา เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการ สำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและ ความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

3. นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในจังหวัด สมุทรปราการที่ลงทะเบียน เป็นนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมือง และศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบางพลี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ ในการพัฒนาให้มีลักษณะอันพึง ประสงค์ของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในจังหวัด สมุทรปราการ

2. นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในจังหวัดสมุทรปราการ มีแนวปฏิบัติในการสร้างจิตสำนึก ตระหนักรู้ในตน มีความรู้ มีระเบียบวินัย สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในสังคม นำความรู้ ความสามารถไปปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และการทำงานในสถานประกอบการได้อย่างมีศักยภาพ ใช้ชีวิตในสังคมของการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม มีคุณธรรม สามารถดำเนินชีวิตอย่างไม่ประมาท ส่งผลต่อการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนถาวร

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี